

שמות המתחילים במ"ם מוספית בגזרות שלמים, מרובעים וחפ"ן

(חלוקה על פי משמעויות המשקלים)

k. כלים ואכסירים

משקל	דוגמאות
מקטל מססם	שלמים: מברג, מגהץ, מחשב, מפתח, מסמר, מסכת, מזרק, מבער, מסרק, מצנע, מצנח, מגפה, מדגש, מצבע, מכלב חפ"ן: מגב, מקב (מחורר)
מקטלה מססה	שלמים: מגרסה, מגרפה, מצלמה, משאבה, מזמרה, מקפצה, מדבקה, מבחנה, מחרטה חפ"ן: מסכה
מקטלת מססת	שלמים: מדפסת, מפסלת, מלחצת, מלקטת (פינצטה) חפ"ן: מגבת, מקבת (פטיש גדול וכבד)
מקטלת מססת	שלמים: מקלדת, מברשת, מרפזת, מסגרת, מרצדת (מוביל), מזחלת, מקטרת, מגררת, מסקרת (מסקרה), מרשתת (אינטרנט)
מקטלת מססת	שלמים: משקלת, משחלת, מכמרת (רשת דייגים גדולה) בכתיב מלא עם וי"ו: משקולת, משחולת, מכמורת
מקטול מססום / מקטול מססום	שלמים: משקוף, מערוץ, מעצור, מעום⁽¹⁾, מהלום⁽²⁾, מכתוף⁽³⁾, מרתוק⁽⁴⁾ / מכחול חפ"ן: מסור, מסוע, מפוש⁽⁵⁾, מקוש⁽⁶⁾, מסוק (1) מנגנון בפצצה, בפגז או במוקש המפעיל את חומר הנפץ ומביא לפיצוץ המטען. (2) שוקר חשמלי (3) התקן לנשיאת נשק או מצלמה על הכתף (4) התקן להקשה על הדלת (5) סוג של מעדר (6) פטיש עץ קטן לנגינה על קסילופון או להקשה בתוף
מקטל מססם	שלמים: מחבר⁽⁶⁾, מלמד⁽⁷⁾ חפ"ן: מגש, מקש, מתז (6) בליטה המשמשת לחיבור עצם כלשהו לעצם אחר (7) מקל ארוך ובקצהו וו מחודד לכיוון הבהמה החורשת ולזירויה (מלמד הבקר)

ג. נקודות

משקל	דוגמאות
מקטל מססם	שלמים: מפרץ, מדבר, מטבח, מגרש, מנזר, מסגד, מקלט, משרד, מקדש, משטח לפני גרוניות בהנמכת תנועה: מחלף, מחלק, מאחז, מעגן, מאהל
מקטלה מססה	שלמים: מספרה, מדרכה, מכבסה, מסעדה, מזבלה, מפקדה, משטרה, מדרשה לפני גרוניות בהנמכת תנועה: מחלבה, מחלקה, מעבדה חפ"ן (על דרך השלמים): מנבטה
מקטול מססום / מקטול מססום	שלמים: משעול, מסתור, מצפור ⁽¹⁾ / מרכול ⁽²⁾ , מטמון חפ"ן: מקוף ⁽³⁾ (1) המילה נגזרת מן השורש צפ"ר, על פי פירוש הפועל צפר בפסוק "מי ירא נחרד ושב ויצפר מהר הגלעד" (ספר שופטים); ויש המסבירים את מצפור כהלחם של מצפה וציפור (מתוך פרסום האקדמיה ללשון העברית). (2) סופרמרקט (3) תחום או מרחב תחת פיקוחו של שוטר (שוטר כזה נקרא שוטר מקוף).
מקטל מססם	שלמים: מחסן חפ"ן: מפל, מטע

ד. עמ פאולה בניין קל

משקל	דוגמאות
מקטל מססם	מון הפועל רדף ← מרדף; מון הפועל נהג ← מנהג דוגמאות נוספות: מבחן, מבדק, מדגם, מכרז, מטרד, מפלט, משחק, מצחק (סטנדאפ קומדי)

ה. נאצויות שונות

משקל	דוגמאות	משקל	דוגמאות
מקטלה	שלמים: ממלכה חפ"ן: מטלה, מפלה, מטרה, מתנה	מקטל	שלמים: מרקע ⁽⁵⁾ , מצחף ⁽⁶⁾ לפני גרוניות בהנמכת תנועה: מחנק, מהפך, מאמר
מקטלה	שלמים: משאלה, מפלגה, מגבלה	מקטל	חפ"ן: מבט, מסע, מכר, מקף
מקטלה	שלמים: ממשלה, מרכבה, מלתחה	מקטל	שלמים: משבר
מקטלת	שלמים: משכרת, מלכדת, מעברת חפ"ן: מפלת	מקטול / מקטול	שלמים: מחזור, מחסור, מתכון / מכשול
מקטלת	שלמים: משמרת, מכמנת ⁽⁴⁾		
מקטלה	שלמים: מכשלה, מדמנה, מהפכה חפ"ן: מגפה		

(4) מארב משטרתי באמצעות מכשיר אלקטרוני לתפיסת עברייני תנועה. (5) לוח או רקע שעליו מקרינים סרטים או תמונות (screen).
(6) צורתו של ספר כפי שאנו מכירים כיום – גליונות נייר הכרוכים יחד מצד ימין או מצד שמאל, להבדיל ממגילה (מצחף בלועזית: קודקס).

ה. צורות בינוני (משפחות שונות)

משקל	דוגמאות
מקטל (בניין פעל) מספס	שלמים: מבקר, מנהל, מגדל, מרגל – הצלי מקוצ שלמים: מחידד, מיבש, מהדק – כאלי ומכאלי מרובעים: מתכנת, מהנדס, מאבטח – הצלי מקוצ מרובעים: מאורר, מערבב – כאלי ומכאלי
מקטיל (בניין הפעיל) מססים	שלמים: מלחין, מנהיג, מדריר, מדביר – הצלי מקוצ שלמים: מכשיר, מחליק שיער, מגדיר צמחים – כאלי ומכאלי חפיון: מציל, מגיה – הצלי מקוצ
מתקטל (בניין התפעל) מתסס	שלמים: מתעמל, מתנדב – הצלי מקוצ / הצלי ציסק מרובעים: מתאגרף – הצלי מקוצ
מקטל (בניין פעל)* מספס	שלמים: מקבל, מטפח, משבח – הצלי תכונה מרובעים: ממשמע, מפרסם, משחרר – הצלי תכונה
מקטל (בניין הפעל)* מספס	שלמים: מבטל, מסמך – הצלי תכונה חפיון: מכר – הצלי תכונה ; משג – טע צמט מופט

מערבל בטון

מחליק

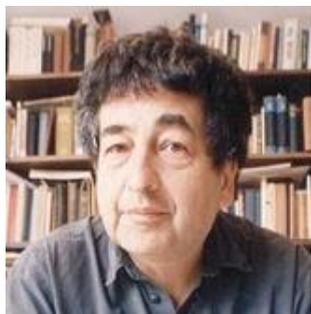
מתאגרף

מהדקים

* צורות הבינוני בניינים פועל והופעל עשויות לשמש גם במשמעות של **נות תוא**, למשל: אדם מקובל, ספר משובח, איש מוכר, חייל ממושמע וכד'.

על מלאכתו של האמיה

חיים באר

מגיה [שורש נ-ג-ה] הוא כל מי שעוסק בהגהה, כלומר בבדיקת דיוקו של טקסט הנערך לדפוס לפני מסירתו להדפסה. המגיה בודק את תקינות הכתיב, הפיסוק, הניקוד והתחביר, ואף מתקן שיבושים שנפלו בהעתקו או בהדפסו של כתב יד. הוראת השורש נ-ג-ה היא לזרוח או להפיץ אור. מלאכתו של המגיה היא להאיר את הטקסט, כלומר להופכו לברור ולמאיר עיניים לאחר שתוקנו בו כל שיבושי הלשון.

הסופר חיים באר, שבצעירותו היה מגיה בעיתון דבר, מספר על כך שאישים שונים נהגו לקרוא את הערות ההגהה שלו במטרה ללמוד מהן ולהשתפר (מצוטט בוויקיפדיה):

"הייתי כמובן אדם מאוד צעיר ועבודתי בדבר הייתה זמנית וזוטרה, זאת אומרת הייתי מגיה. אבל כמגיה, נפגשתי עם אישים מאוד מעניינים. בחדר המגיהים אז, באותה תקופה מוקדמת של 63-65, ישבו גדולי עולם. יזהר היה כותב מאמרים בדבר והיה בא לקרוא הגהה, היה שטיינמן, היה סדן, אפילו שזר אני זוכר, היה לפעמים מגיע, לבוא לקרוא הגהה." – מתוך גיליון מיוחד של עיתון **דבר**, 24.9.2004, צורף לעיתון **הארץ**.

כתב, ערך והגיה: אריאל חסון, הגימנסיה הריאלית, ראשון לציון